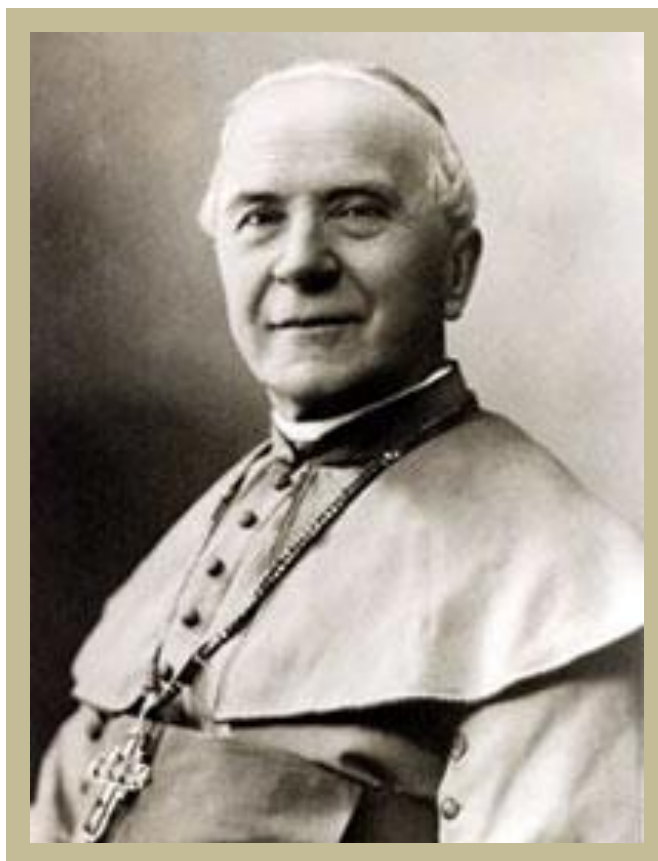

Święty Józef Sebastian Pelczar (1842-1924)

Święty Józef Sebastian Pelczar, biskup przemyski.

Urodził się 17 stycznia 1842 roku w Korczynie koło Krosna [1], w rodzinie rolników Wojciecha Pelczara i Marii (metrykalnej Marianny [2]). Dwa dni po przyjściu na świat zostaje ochrzczony.

Jeszcze przed urodzeniem został ofiarowany, przez swoją pobożną matkę, Najświętszej Maryi Pannie i wzrasta w głęboko religijnej atmosferze. Już w wieku sześciu lat, jako ministrant, pełni w kościele parafialnym posługę w ramach Służby Liturgicznej.

Naukę rozpoczął w szkole, w rodzinnej Korczynie. Potem uczył się w gimnazjum w Rzeszowie, gdzie w 1860 roku zdał maturę. Następnie wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu. Po ukończeniu seminarium, i otrzymaniu 17 lipca 1864 roku święceń kapłańskich, podjął pracę jako wikariusz w Samborze. Następnie zostaje wysłany, w celu dalszej nauki, na studia do Kolegium Polskiego w Rzymie, gdzie uzyskuje dwa doktoraty – z teologii oraz z prawa kanonicznego.

Podczas studiów oddawał się zgłębianiu dzieł ascetyków i doskonaleniu wewnętrznemu. Owocem czego była praca zatytułowana *Życie duchowe, czyli doskonałość chrześcijańska*. Praca ta przez dziesiątki lat służyła zarówno kapłanom jak i osobom świeckim.

W październiku 1869 roku powraca do Kraju i zostaje prefektem oraz wykładowcą teologii pastoralnej i prawa kościelnego w seminarium duchownym w Przemyślu, którego był absolwentem.

W 1877 roku otrzymał nominację na profesora zwyczajnego historii kościelnej i prawa kanonicznego na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego i przenosi się do Krakowa.

W roku 1881, wybrany dziekanem Wydziału, prowadził starania o zreformowanie tego fakultetu. Dowodem uznania wśród profesorów UJ jego zdolności i talentów organizacyjnych był wybór na stanowisko rektora, na rok akademicki 1882/83.

Józef Sebastian Pelczar, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego.

(Fotografia zamieszczona w artykule: Urszula Perkowska, *Szli święci... przez Uniwersytet Jagielloński...* [w:] „Alma Mater” Nr 43/2002)

Podczas swej ponad 20. letniej pracy pedagogicznej, działalności naukowej i dydaktycznej na *Alma Mater* w Krakowie, był również znakomitym kaznodzieją, poświęcał się społecznej działalności prowadzonej przez Kościół katolicki, w szczególności służbie charytatywnej. Odznaczał się gorliwością i szczególnym nabożeństwem do Najświętszego Sakramentu, do Serca Bożego i Najświętszej Maryi Panny, czemu dawał wyraz w swej bogatej pracy pisarskiej i kaznodziejskiej.

W trosce o najbardziej potrzebujących oraz o rozszerzenie Królestwa Serca Bożego w świecie założył w Krakowie w 1894 roku Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego, zwane potocznie Sercankami, którego głównym celem była opieka nad dziewczętami pracującymi jako służba domowa.

W roku 1899 Józef Pelczar – powołany początkowo na sufragana (biskupa pomocniczego), a dnia 17 grudnia 1900 roku ordynariusza diecezji przemyskiej – po 22 latach opuszcza Kraków. Jako biskup przemyski należał do ofiarnych rządców diecezji. Popierał bractwa i sodalicję mariańską. Przeprowadził reformę nauczania religii w szkołach podstawowych. Z jego inicjatywy powstał w diecezji Związek Katolicko-Społeczny. Zwiększył o 57 liczbę placówek duszpasterskich. Często też dokonywał, dzięki pomocy biskupa sufragana Karola Fischera, wizytacji kanonicznych w parafiach.

EPISCOPI SUFRAGANEI
SEDIS METROPOLITANAE LEOPOLIENSIS.

EPISCOPUS PREMISLIENSIS:

ILLUSTRISSIMUS AC REVERENDISSIMUS DOMINUS

JOSEPHUS SEBASTIANUS PELCZAR

SSmi D. N. Pii Papae X. Praelatus domesticus, ac Solio Pontificio Assistens, nobilis civis et comes Romanus, caes. austr. Ordinis Coronae ferrae III. cl. Eques. Comitiorum Regni Galiciae cum Magno Ducatu Cracoviensi Membrum, S. T. et J. C. D. etc., n. 1842, o. 1864, praecanis. Eppus tit. Metropolitanus 27. Februarii 1899, consecratus 19. Martii 1899, ad sedem Premisliensem translatus 17. Decembris inthronisatus 13. Januarii 1901.

CATALOGUS UNIVERSI VENEABILIS CLERI SAECULARIS ET REGULARIS ARCHIDIOECESIS LEOPOLIENSIS RIT. LAT. PRO ANNO DOMINI MCMV. LEOPOLI 1905.

(Schematyzm rzymskokatolicki Archidiecezji Lwowskiej na 1905 rok)

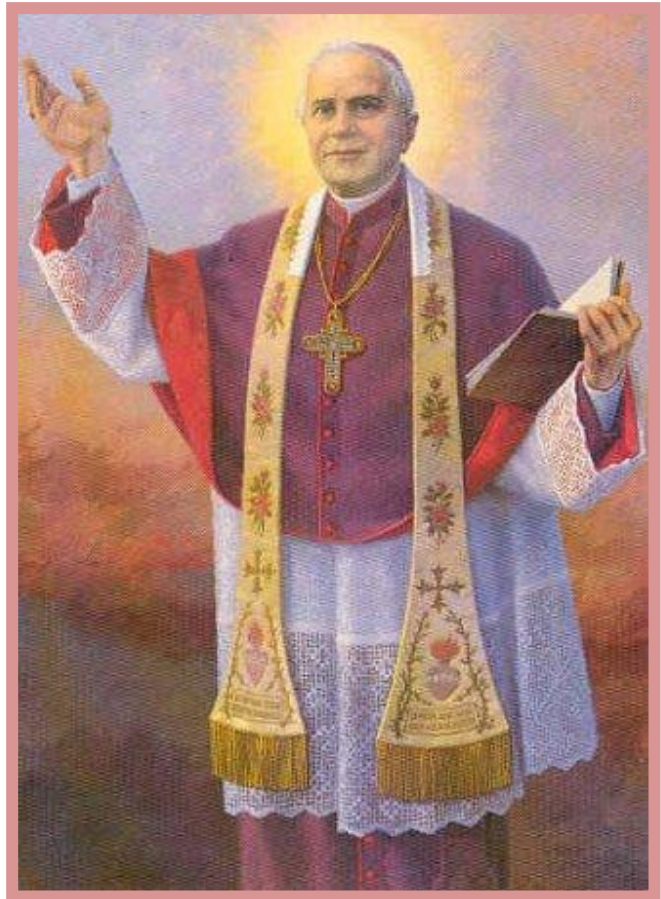
Przedmiotem jego szczególnej troski byli ludzie ubodzy i chorzy. Propagował naukę społeczną Kościoła, którą wcielał w życie, tworząc liczne zakłady opiekuńcze dla różnych grup społecznych. Jako gorliwy arcybiskup był mężem modlitwy, z której czerpał natchnienie i moc do pracy apostołskiej.

Jego ordynacja była czasem wielkich starań o podniesienie poziomu wiedzy duchowieństwa i wiernych. W tym celu często gromadził księży na zebrania i konferencje oraz pisał wiele listów pasterskich. W 1901 roku powołał do życia redakcję miesięcznika *Kronika Diecezji Przemyskiej*. W roku 1902 urządził bibliotekę i muzeum diecezjalne, założył Małe Seminarium i odnowił katedrę przemyską.

Jako jedyny biskup diecezjalny w tamtych czasach odważył się, pomimo zaborów, w 1902 roku zwołać Synod diecezjalny (po 179 latach przerwy). Pragnął w ten sposób oprzeć działalność duszpasterską na mocnym fundamencie prawa kościelnego.

Wśród licznych wszechstronnych zajęć przez cały oddawał się pracy pisarskiej. Posiadał niezwykle rzadką umiejętność doskonałego wykorzystywania czasu. Ogromnie pracowity, systematyczny, miał również doskonałą pamięć. Dla siebie oszczędny, hojnie wspierał wiele społecznych inicjatyw.

Zmarł 28 marca 1924 roku w opinii świętości.

W ikonografii św. Józef Pelczar przedstawiany jest w stroju biskupim i w mitrze.

Papież Jan Paweł II – w Rzeszowie 2 czerwca 1991 roku – ogłosił Józefa Sebastiana Pelczara błogosławionym Kościoła katolickiego.

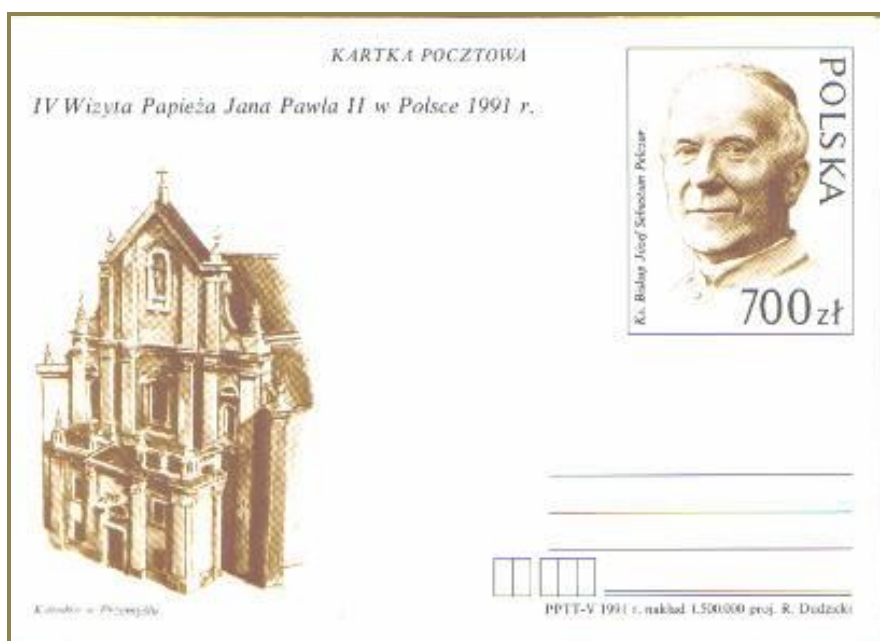
W dniu 18 maja 2003 roku Ojciec Święty Jan Paweł II kanonizował błogosławionego Józefa Sebastiana Pelczara, razem z błogosławioną Urszulą Ledóchowską. Podczas uroczystości, która odbyła się na placu św. Piotra w Rzymie powiedział:

>>Dewizą życia [biskupa Pelczara] było zawołanie: „Wszystko dla Najświętszego Serca Jezusowego przez Niepokalane Ręce Najświętszej Maryi Panny”. To ono kształtowało jego duchową sylwetkę, której charakterystycznym rysem jest zawierzenie siebie, całego życia i posługi, Chrystusowi przez Maryję.

Swoje oddanie Chrystusowi pojmował nade wszystko jako odpowiedź na Jego miłość, jaką zawarł i objawił w sakramencie Eucharystii. „Zdumienie - mówił - musi ogarnąć każdego, gdy pomyśli, że Pan Jezus, mając odejść do Ojca na tron chwały, został z ludźmi na ziemi. Miłość Jego wynalazła ten cud cudów, [...] ustanawiając Najświętszy Sakrament”. To zdumienie wiary nieustannie budził w sobie i w innych. Ono prowadziło go też ku Maryi. Jako biegły teolog nie mógł nie widzieć w Maryi Tej, która "w tajemnicy Wcielenia antycypowała także wiarę eucharystyczną Kościoła"; Tej, która nosząc w łonie Słowo, które stało się Ciałem, w pewnym sensie była "tabernakulum" - pierwszym "tabernakulum" w historii (por. Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, 55).

Zwracał się więc do Niej z dziecięcym oddaniem i z tą miłością, którą wyniósł z domu rodzinnego, i innych do tej miłości zachęcał. Do założonego przez siebie Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego pisał: "Pośród pragnień Serca Jezusowego jednym z najgorętszych jest to, by Najświętsza jego Rodzicielka była czczona od wszystkich i miłowana, raz dlatego, że Ją Pan sam niewypowiedzialnie miłuje, a po wtóre, że Ją uczynił Matką wszystkich ludzi, żeby Ona swą słodkością pociągała do siebie nawet tych, którzy uciekają od świętego Krzyża i wiodła ich do Serca Boskiego"⁴⁴.

Relikwie świętego Józefa Sebastiana Pelczara znajdują się w katedrze w Przemyślu. Został patronem diecezji rzeszowskiej (po jej utworzeniu). W sposób szczególny czczony jest w kościele Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego w Krakowie, jako założyciel tego zgromadzenia.

*Kartka pocztowa
Św. Józef Sebastian Pelczar
IV Wizyta Jana Pawła II w Polsce 1991 r.
Na ilustracji katedra w Przemyślu*

Przypisy

- [1] Jego brat, Jan Pelczar z Korczyny, ożenił się z Cecylią Grzybalanką z Odrzykonია, córką mojego prapradziadka Tomasza Grzybały, pierwszego właściciela gospodarstwa „Grzybałówka” (zob. Nowicka L.M., *Historia Rodzinna - „Grzybałówka” w Odrzykoniu*).
- [2] Przez setki lat w Polskim Kościele katolickim imię Maria było imieniem świętym i nadawanie go dzieciom było zabronione. Oficjalnie więc stosowano w zapisach metrykalnych imię Marianna (Maryanna). Mimo wszystko do metrykalnej Marianny zwracano się powszechnie Maria. Nadającym imię był przez długi czas ksiądz i to od niego zależało, czy dopuścił do nadania "świętej" wersji imienia. Zdarzali się księża, którzy nadawali to imię, ale były to wyjątki. W Warszawie imię Maria zaczęto nadawać około 1900 roku, na wsiach długo, długo potem.

Literatura

1. *Catalogus universi veneabilis cleri saecularis et regularis Archidioecesis Leopoliensis rit. lat. pro Anno Domini MCMV*. Leopoli 1905.
2. Urszula Perkowska, *Szli święci... przez Uniwersytet Jagielloński. Święci, błogosławieni, kandydaci na ołtarze z grona wychowanków i pracowników Wszechnicy Krakowskiej*, [w:] „Alma Mater” 2002, 43, s. 10-14.
3. Stanisław Urbanek, *Krótką Historia „Grzybałówki” w Odrzykoniu* – (tekst w rękopisie z datą: Odrzykoń, 6 lipca 1969 roku).
4. ks. Wincenty Zaleski SDB, *Święci na każdy dzień*, red. i merytoryczne opracowanie P. Janowski. Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 2008.

Lidia M. Nowicka

Żyrardów, 1 lutego 2009 roku